

KÚRIA

Bfv.I.1071/2018/7. szám

A Kúria Budapesten, a 2019. év január hó 21. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A rablás büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Szarvasi Járásbíróság, mint a fiataikorúak bírósága 5.Fk.7/2015/63. számú ítéletét és a Gyulai Törvényszék 7.Fkf.338/2015/22. számú ítéletét **II. rendű** terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Szarvasi Járásbíróság, mint a fiataikorúak bírósága a 2015. június 25-én kihirdetett 5.Fk.7/2015/63. számú ítéletével II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett rablás büntetében [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont 2. fordulat, (3) bekezdés a), c) és g) pontok], társtettesként elkövetett lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb), bf) alpont] és társtettesként elkövetett lopás vétségének kísérletében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb), bf) alpont], ezért mint különös visszaesőt halmazati büntetésül hét év négy hónap fegyházbüntetésre és nyolc év közügyektől eltiltásra ítélte, továbbá vonatkozásában 23.431 forint összeg erejéig vagyonekobzást rendelt el és megállapította, hogy a terhelt a szabadságvesztésből a háromnegyed rész letöltése után bocsátható feltételes szabadságra, valamint, hogy annak tartama alatt pártfogó felügyelet alatt áll, végezetül rendelkezett a járulékos kérdésekről is.

A másodfokon eljáró Gyulai Törvényszék a 2016. február 2-án kihirdetett 7.Fkf.338/2015/22. számú ítéletével az elsőfokú bíróság

ítéletét II. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta, a társtettesként elkövetett rablás büntetést a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont 1. fordulat, (3) bekezdés a), c) és g) pontok szerint minősítette, a vagyoneლkobzás összegét 25.828 forintra felemelte, rendelkezett az előzetes fogvatartásban eltöltött idő további beszámításáról, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ügydöntő határozat ellen a II. rendű terhelt védője terjesztett elő a Be. 648. § a) pontjára figyelemmel a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapított felülvizsgálati indítványt, arra hivatkozva, hogy a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a II. rendű terhelt bűnösségét. Álláspontja szerint a bíróság tévesen minősítette II. rendű terhelt cselekményét társtettesként elkövetett rablás bűntetteként, ugyanis az elkövetés során csak az I. rendű terhelt került közvetlen kapcsolatba a sértettel, ő volt az, aki a sértettet értéktárgyainak átadására szólította fel, és nevezettől erőszak alkalmazásával vagyontárgyakat vett el. Hozzá képest a többi elkövető magatartása térben és időben is elkülönült, míg a többi elkövető a sértett házának többi részében csupán értékek, egyéb eltulajdonítható tárgyak után kutattak, így a II. rendű terhelt a rablás büntetést nem társtettesként, hanem bűnsegédként valósította meg. Kifejtette továbbá, hogy a műanyag játékpisztoly nem alkalmas a fegyveres elkövetés megállapítására, így a rablás büntetést a fegyveresen történt elkövetés nem minősítheti. Az indítványozó szerint a lopási cselekmények üzletszerűként történt minősítése is téves, mert az alanyi oldalon hiányzott a rendszeres haszonszerzésre törekvés, a terheltnek volt rendszeres jövedelme és erdő-tulajdonnal is rendelkezett. Végezetül azt indítványozta, hogy a Kúria a terhelt javára értékelhető nyomatékos enyhítő körülményekre tekintettel enyhítse a vele szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés mértékét és annak végrehajtási fokozatát is.

A Legfőbb Ügyészség nyilatkozata szerint a felülvizsgálati indítvány részben a törvényben kizárt, részben alaptalan. Kifejtette, hogy a jogkövetkeztetések törvényessége kizárólag a jogerős ítéletben foglalt tényállás alapján vizsgálható. A védő a felülvizsgálati indítványban kifejtett azon érve, mely szerint a II. rendű terhelt cselekvősége térben és időben elkülönült az I. rendű terhelt cselekvőségétől és hiányoznak a közös elkövetés feltételei, valójában a bíróság ténymegállapító tevékenységét támadja, amely a felülvizsgálati eljárásban eredményre nem vezethet, emiatt a felülvizsgálat e része a törvényben kizárt. Az irányadó tényállás szerint a bűncselekményt lőfegyver utánzatával fenyegetve követték el, ezért az eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak sérelme nélkül minősítették a rablást fegyveresen elkövetettnek. A cselekmények saját haszonszerzés céljából történt

elkövetése, azok rendszerességre utaló száma és rövid idő alatti sorozata alapján - amelyet a terhelt előélete, különös visszaesői minősége is erősít - az eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak sérelme nélkül minősítették a lopást üzletszerűen elkövetettnek. A kiszabott büntetés felülvizsgálatára csak a bűncselekmény törvénysértő minősítése, illetve a büntetőjog más szabályának megsértése esetén van lehetőség. A minősítés azonban törvényes, és az eljáró bíróságok nem sértették meg a Btk. egyéb rendelkezéseit sem. Ezért azt indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat hatályában tartsa fenn (FK.BF.1109/2018.).

A védő a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében a felülvizsgálati indítványában előadottakat változatlanul fenntartotta, álláspontja szerint mivel a II. rendű terhelt a sértettel az elkövetés során egyáltalán nem is találkozott, így a rablási cselekménynek nem lehet a társtettése, továbbá - mivel a terhelt önálló jövedelemmel rendelkezett - így téves az a következtetés, hogy a bűncselekmények elkövetése útján törekedett rendszeres haszonszerzésre.

II. rendű terhelt írásbeli nyilatkozatában kifejtette, hogy a sértett vallomása ellentétes a helyszínen rögzített nyomokkal, így kétséges az ítélet azon megállapítása, hogy a házba mind a hárman bementek, majd onnan együtt távoztak. Ezért ügyének újra tárgyalását kérte.

.-.-.

A megtámadott ügydöntő határozatok meghozatalára a korábbi Be. hatálya alatt került sor.

2018. július 1. napján hatályba lépett a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban Be.). Ennek 868. § (1) bekezdésében akként rendelkezik, hogy a törvény rendelkezéseit - a törvényhelyben megjelölt kivételekkel - a hatálybalépéskor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell. E kivételek között a felülvizsgálati eljárás rendelkezései nem szerepelnek. Ezért a Kúria az indítvány elbírálása során a Be. rendelkezéseit alkalmazta.

A Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulást tartott, melyen a megtámadott határozatokat a Be. 659. § (5) bekezdésére figyelemmel a megtámadott részében, a felülvizsgálati indítványban meghatározott okok alapján bírálta felül, emellett a Be. 659. § (6) bekezdésre tekintettel vizsgálta a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott - és az indítványozó által nem hivatkozott - esetleges eljárási szabálysértéseket is. A Kúria a hivatalból

elvégzett vizsgálata során ilyen eljárási szabálysértést nem észlelt.

A Be. 659. §-a alapján a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

.-.-.

A felülvizsgálati eljárásban ekként irányadó tényállás lényege:

Fk. I. rendű, II. rendű és fk. III. rendű terheltek a megismerkedésüket követően közösen elhatározták, hogy **I. rendű terhelt lakóhelye** határán olyan házakat kutatnak fel, ahonnan készpénzt és egyéb értéket tudnak jogtalan eltulajdonítás céljából elvenni, akár élet, testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetés alkalmazásával.

A terheltek 2014. február 6-án a kora esti órákban az idős, 85 éves 1.sértett házát választották ki. Fk. I. rendű terhelt a bűncselekmény elkövetéséhez magával vitt egy fekete színű műanyag játékpisztolyt, melyről a társai is tudtak.

Fk. I. rendű terhelt először a sértetthez becsengetett, majd miután a sértett a házból nem jött ki, a terheltek a ház udvarára mindhárman bemásztak, ott a villanyórához ment, és azt több alkalommal lekapcsolta, míg társai az udvar végében lévő, használaton kívüli ólban elbújtak. A céljuk ezzel az volt, hogy leellenőrizték, a sértetten kívül más tartózkodik-e a házban. A sértett a többszöri áramszünet miatt telefonon áthívta egyik szomszédját, aki azonban nem talált rendellenességet, mivel akkorra fk. I. rendű terhelt visszakapcsolta az áramot, így a szomszéd hazament. Fk. I. rendű terhelt az ólban magához vett egy 113 cm hosszú botot is, mivel tudta, hogy a játékpisztollyal szükség esetén nem tud védekezni.

Ezt követően fk. I. rendű terhelt, hogy a házba bejussanak, a ház tornácára nyíló kisméretű kétszárnyas ablakról a szúnyoghálót letépte, az ablaküveget betörte, majd a résen benyúlva az ablakot záró kallantyút elfordította és az ablakot kinyitotta. Ezután fk. I. rendű terhelt és fk. **III. rendű terhelt** az ablakon keresztül a házba bemásztak. Az utca felőli szobájában tartózkodó sértett észlelte, hogy szobájának ajtaja nyitva van, odament, hogy becsukja, ekkor vette észre az ajtóban álló fk. **I. rendű terheltet**, aki kitépte a falból a telefonkészülék zsinórját, hogy a sértett ne tudjon telefonon segítséget kérni, majd megkérdezte a sértettől, hogy hol tartja a pénzét. Eközben fk. **I. rendű terhelt** a játékpisztolyt a sértett fejéhez nyomta, és a bal kezével a vállát átfogta. A sértett közölte, hogy nincs pénze, a terhelt a sértettet leültette a fotelbe, és elkezdett értékek után kutatni a szobában.

A kutatás során többször pénze, értékei átadására szólította fel a sértettet, eközben néhány alkalommal a játékpisztolyt rászegezte.

Eközben fk. **III. rendű terhelt** a ház udvar felőli bejárati ajtaját a házban talált kulcsokkal kinyitotta, és a II. rendű terheltet beengedte, majd e két terhelt a ház többi helyiségében is készpénz, értékek után kezdett el kutatni. Fk. **I. rendű terhelt** az utcafronti szobában összesen 62.200 forint értékben különféle tárgyakat és készpénzt vett magához. **II. rendű terhelt** és fk. **III. rendű terhelt** terheltek a ház többi helyiségének átkutatása során számukra értékes, eltulajdonítható dolgot nem találtak, ott-tartózkodásuk ideje alatt a sértettel nem találkoztak. A terheltek a sértett házából együtt távoztak.

II. rendű és fk. III. rendű terheltek 2014 májusában és júniusában még két ingatlanba másztak be, az egyik esetben 5.395 forint, a másik esetben 12.375 forint összértékű ingóságokat vettek el.

A terheltek a vagyon elleni bűncselekményeiket rendszeres haszonszerzésre törekedve, üzletszerűen követték el.

.-.-.

A Be. 659. § (1) bekezdésében írt szabály szerint a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonylatában nem vizsgálható. A bizonyítékok értékelése során levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye, annak vitatása tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadását jelenti.

Ebből következően a törvény által kizárt a felülvizsgálati indítványnak, illetve a terhelt nyilatkozatának az a része, mely a tényállás megalapozottságát, a bizonyítékok mérlegelésének helyességét támadja.

A Be. 649. § (1) bekezdés b) pontja alapján a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont], illetve alkalmazott törvénysértő intézkedést [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont bb) alpont].

A Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző rablás büntettét követi el, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el mástól, hogy evégből valaki ellen erőszakot (első fordulat) avagy élet- illetve testi épség elleni közvetlen fenyegetést (második fordulat) alkalmaz. Az ily módon megvalósított rablás

olyan erőszakos vagyon elleni bűncselekmény, melynek két eleme van: az egyik a dolog elvétele érdekében az erőszak, illetve a minősített fenyegetés alkalmazása, a másik a célcselekmény megvalósítása, a dolog elvétele. A rablás törvényi egység, amelynek a jellemzője, hogy a két magatartás - az erőszak vagy kvalifikált fenyegetés és a dolog elvétele - rendszerint a cél-eszköz viszonyában áll, ezért a törvény egy bűncselekményként értékeli. Az irányadó tényállás szerint az erőszakot és a minősített fenyegetést kizárólag az I. rendű terhelt alkalmazta.

A cselekmény minősítésével kapcsolatban a törvényszék helytállóan fejtette ki, hogy az I. rendű terheltnek azon magatartása, amikor az idős korú, beteg sértettnek a műanyag pisztolyt a fejéhez tartotta, vállát átfogta, majd leültette, kimeríti az erőszakos magatartás fogalmát, amelyet a Btk. 459. § (1) bekezdésének 4. pontja akként határoz meg, hogy a más személyre gyakorolt támadó jellegű fizikai ráhatás akkor is, ha az nem alkalmas testi sérülés okozására.

Több elkövető esetén - amennyiben köztük a szándékegység fennáll - az összetett bűncselekmény megvalósításának egyes elemei szétválhatnak, és a Btk. 13. § (3) bekezdésében írt társtettség megállapításának van helye akkor is, ha az egyik elkövető a fenyegetést alkalmazza, a másik elkövető pedig az idegen dolgot elveszi.

A Btk. 365. § (3) bekezdés c) pontjában írt csoportos rablás valósul meg - figyelemmel a Btk. 459. § (1) bekezdés 3. pontjára -, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt. Az irányadó tényállás szerint a három elkövető abban állapodott meg, hogy akár élet, testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetés alkalmazásával szereznek meg idegen dolgokat. A csoportosan és társtettesként elkövetett rablás büntetét valósítják meg azok a terhelték, akik hárman szándék- és akarategységben együttműködve, személy elleni erőszakot alkalmazva szerzik meg a sértett vagyoni értékeit. A rablás büntette összetett bűncselekmény, ezért a társtettség megállapításának nem akadálya, hogy a csoport tagjai közül csak egyikük valósítja meg az erőszakot, a másik kettő pedig - ennek ismeretében - az értékek elvételében működik közre (BH 1999.96.).

Az erőszakos vagyon elleni cselekmény végrehajtása során a sértettel szemben csak az I. rendű terhelt alkalmazott erőszakot és fenyegetést, és ő is vett el tőle idegen dolgokat, míg a két társa - így a felülvizsgálati eljárásban érintett II. rendű terhelt is - a sértettel az elkövetés során nem találkozott, ő és a III. rendű terhelt a lakás egyéb helyiségeiben kutattak eltulajdonítható értékek után, az ő jelenlétükről és tevékenységükről az elkövetés alatt a sértettnek nem is volt tudomása.

A csoportos elkövetés részesi (felbujtói, illetve bűnsegédi) felelősségével kapcsolatban a 2/2000. Büntető Jogegységi határozat tartalmaz - a bíróságokra kötelező érvényű - megállapításokat. Eszerint a cselekmény súlyosabb minősítése szempontjából az elkövetésben való részvétel a döntő, nincs jelentősége annak, hogy a három vagy több elkövető közül a bűncselekményben melyik, milyen magatartással működött közre, tehát, hogy ki valósította meg teljes egészében a törvényi tényállásban foglalt elkövetési magatartást, és ki az, aki ehhez segítséget nyújtott. A bűncselekmény részesei csak akkor tekinthetők a csoport tagjainak, ha a tettes (társtettesek) mellett maguk is a bűncselekmény helyszínén működnek közre a bűncselekmény elkövetésében: a felbujtó a helyszínen bírja rá a tettest a bűncselekmény véghezvitelére, a bűnsegéd pedig a helyszínen nyújt ahhoz segítséget. A felbujtó azonban akkor is a csoport tagjának tekintendő, ha a tettest ugyan nem a helyszínen bírja rá a cselekmény elkövetésére, de a helyszínen - a felbujtásba beolvadó - bűnsegédi magatartást fejt ki. A rablás és más erőszakos bűncselekmény esetében a tettesi magatartás mindig közvetlenül érinti a sértettet, de a sértettre hatással lehet a csoport más tagjainak magatartása is, a sértett a jelenlétüket és az elkövetésben való közreműködésüket legalábbis felismerheti. Ez azonban nem feltétele a csoportos elkövetés megállapításának, és így nincs jelentősége annak, hogy a sértett vagy a sértettek az elkövetők bármelyikének jelenlétét vagy a bűncselekmény elkövetésében való részvételét ténylegesen észlelik-e.

Következésképpen a csoport tagjának tekintendő és a rablást társtettesként valósítja meg azon elkövető is, aki a társaival szándékegységben úgy vesz részt a cselekményben, hogy a lakásban idegen dolgok után - azok jogtalan megszerzése érdekében - kutat, akkor is, ha ténylegesen csak a sértettel szemben fenyegetést alkalmazó társa szerez meg idegen dolgot, és az ő jelenlétét a sértett nem is észleli. A társtettesesség tudata kölcsönösen kiterjed egymás tevékenységére, azaz a másik társtettes által kifejtett elkövetési magatartás lényeges mozzanataira, de ez nem jelenti azt, hogy annak minden részletét ismerniük kell.

Ebből következően nem helytálló a felülvizsgálati indítvány azon érvelése, mely szerint a II. rendű terhelt cselekménye az I. rendű terhelt cselekményétől térben és időben elkülönült, és emiatt magatartása csak a rablás bűnsegédeként lenne értékelhető.

A Btk. 459. § (1) bekezdés 5. pont a) alpontjában írt szabály szerint fegyveresen követi el a bűncselekményt, aki azt a lőfegyver utánzatával fenyegetve valósítja meg, azaz a rablás fegyveresen elkövetettként történő minősítéséhez nem szükséges, hogy az elkövető valódi lőfegyverrel fenyegetse a sértettet, így alaptalan

az indítványozó azon érvelése, hogy a játékpisztollyal történt fenyegetés nem alkalmas a minősített eset megállapítására.

Következésképpen a bíróság a jogerős határozatában törvényesen minősítette II. rendű terhelt erőszakos vagyon elleni bűncselekményét társtettesként elkövetett rablás büntettként [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont 1. fordulat, (3) bekezdés a), c) és g) pont].

A Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontja szerint üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik. Az irányadó tényállás szerint éppen ez volt az elkövetők célja a vagyon elleni és az erőszakos vagyon elleni bűncselekmények elkövetésekor. Ez a célzat akkor is megállapítható, ha a **II. rendű terhelt** egyébként rendelkezett más rendszeres jövedelemmel is, ugyanis, ha a bevételei elegendőek lettek volna a kiadásai fedezéséhez, akkor nem is követte volna el a terhére megállapított cselekményeket. Ezek elkövetésében való részvételét kizárólag a haszonszerzés motiválta. Az üzletszerűségnek, mint az elkövető személyéhez tapadó körülménynek elengedhetetlenül szükséges alanyi feltétele, hogy az elkövető saját haszonszerzése érdekében, és azzal az akarat-elhatározással kövesse el a bűncselekményt, hogy a belátható jövőben ugyanebből a célból ugyanolyan, vagy hasonló bűncselekményeket fog elkövetni [3/2011. (X. 14.) Büntető Jogegységi határozat]. Az üzletszerű elkövetés megállapítható a cselekmények csekélyebb száma, akár egy bűncselekmény esetén is, ha az elkövető rendszeres haszonszerzésre törekszik még akkor is, ha ténylegesen nem jutott vagyoni előnyhöz (BH 2011.33.).

Ebből következően törvényesen minősítette a bíróság a II. rendű terhelt által elkövetett - 2 rendbeli lopás vétségeként nevesített - vagyoni elleni bűncselekményeket üzletszerűen is elkövetettként, az ezt sérelmező felülvizsgálati indítvány alaptalan.

A különös visszaeső II. rendű terhelttel szemben kiszabott halmazati büntetés a tételkeret alsó határát meghaladta, és a járásbíróság ítéletében meg is indokolta, hogy miért tartotta elegendőnek a középértéknél enyhébb tartamú szabadságvesztés kiszabását.

Következésképpen a bíróság jogerős határozatában a II. rendű terhelt cselekményeit törvényesen minősítette és vele szemben a büntetést is a törvényes keretek között szabta ki. A felülvizsgálati eljárás során ebben az esetben nincs lehetőség a büntetés kiszabása során irányadó körülmények átértékelésére, és ezzel összefüggésben a törvényes büntetés megváltoztatására.

A Kúria a fentiekre figyelemmel a II. rendű terhelt védője által

előterjesztett felülvizsgálati indítványt nem találta megalapozottnak, ezért a megtámadott határozatokat a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdésére tekintettel a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2019. január 21.

Dr. Csák Zsolt s.k. a tanács elnöke, Dr. Vaskuti András s.k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:
TóthLné
bírószági tisztviselő